Erkezett: 1914 JUL. -4.

Anul XIII. Orăştie, 19 Iunie v. (2 Iulie n.) 1914. Nr. 28.

LIBERTATEA

Abonamentul: Preţul foii „Libertatea" cu adausele sale „Foaia Interesantă", foaia de glume „Bobîrnaci" şi broşurile „Spicuiri Economice", este pe un an 10 cor. pe ½ an 5 cor. — **Pentru economi: numai 6 cor. la an!** *„Lib." cu „Foaia Int." pt. economi 6 cor. pe an.* Pentru America *3 dolari;* — România *40 Lei.*

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare JOI.

Inserţiuni: 1 pag. 80 cor., ½ pag. 40 cor., ¼ pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă. Inserţiunile ca şi abonamentele, să plătesc înainte. **Manuscriptele nu să dau înapoi.**

† Francisc Ferdinand d'Este.

Alte amănunte asupra morţii lui şi a soţiei sale de mâna ucigaşă. — Inmormîntaţi vor fi la Artstätten. — Impăratul zdrobit de jale nici nu mai mînîncă cu Curtenii sei, ci singur! — Profeţiile ce se fac despre viitorul Impărăţiei pe urma acestei perderi a celui mai puternic stîlp spriginitor al ei. — In Seraievo şi jur s'a decretat statariul!

Lumea abia se poate încă trezi din buimăceala în care a aruncat'o grozava întîmplare dela Serajevo şi abia-şi poate aduce în ordine gîndurile, ca să-şi dea seamă bine de toată mărimea acestei nenorociri ce căzù ca un trăznet din senin asupra Impărăţiei Austoungare

Toată lumea conglăsueşte în părerea, că în moartea Alteţei Sale Principelui Francisc Ferdinand d'Este, Austroungaria a perdut pe eroul ideii Austriei-Mari, pe bărbatul care avea planuri bine statornicite, prin cari nădăjduia, şi poate şi reuşea, a băga viaţă nouă, sînge nou, în îmbătrînita şi cam hodorogita Impărăţie Austroungară, asigurîndu-i viaţa şi viguroşia iarăşi pentru veacuri înainte.

Şi aceasta el şi-o închipuia aşa, că voia se schimbe felul de rînduire şi de ocîrmuire a popoarelor cari formează Impărăţia, aşa fel, ca ele înseşi să o iubească şi să ţină la ea cu tot sufletul lor! Şi îndată-ce ajungea a avea această consimţire a popoarelor ei, această ţinere a lor cu multă tărie la ea, — viitorul Impărăţiei, cam tras la îndoială în timpurile mai nouă, era asigurat, şi nici cei mai puternici vecini ai ei, care n'o văd bucuros, n'ar mai fi îndrăznit a gîndì la o stingere a acestei Impărăţii, atunci mari şi tari...

Acum, că purtătorul acestui plan mare şi sănătos, fu răpus de o mână nebună, — lumea vede viitorul Austroungariei iarăşi ca pe un mare semn al întrebării! Şi nu este unul care să mai poată spune cu destulă încredere şi bărbăţie, că: doar viitorul unei impărăţii nu stă într'un om, fie acela cît de sus pus, ci stă în puterea lăuntrică a ei şi [illegible]ria şi disciplina armate[illegible] sale!

Ba unele foi franceze merg aşa de departe în îndoiala asupra puterii de viaţă viitoare a Impărăţiei, încît cutează să vorbească despre întîmplarea unei împărţiri pe cale pacinică, fără războiu chiar, a provinciilor (ţărilor) Austriei!...

Bine înţeles, acestea sunt roadele închipuirilor mai vii pe care viaţa însaşi nu le va adeverì aşa cu una cu două. Facem acì pomenire de ele numai pentru a arăta, cît de mare e într'adevăr perderea, pe care Impărăţia noastră a îndurat'o prin moartea Principelui Francisc Ferdinand, încît lumea începe a spune, că moartea lui e şi moartea viitorului acestei Impărăţii.

Pentru noi Românii din ţările coroanei ungare, această perdere e cu adevărat mare, — căci, precît ştim, acest Principe cu vederi departe mergătoare în viitor, — ne era, cel puţin până acum, binevoitor; el preţuia poporul românesc şi punea în vedere îmbunătăţirea sorţii lui sub domnia sa viitoare.

Că această bunăvoinţă faţă de noi Românii, ar mai fi ţinut ea încă mult ori nu, după-ce în politica României s'au petrecut abateri cît de cît faţă de trecut, — asta încă e întrebare!

Dar de-ocamdată să trecem peste aceste cercetări şi să lăsăm să urmeze amănunte asupra întîmplării care zguduì o lume întreagă! Iată-le:

Tot mai lămurit.

Iese tot mai lămurit la iveală, că Principele de Coroană Francisc Ferdinand a fost jertfa politicei impărăţiei.

Iaca şi acì o nouă dovadă de acest fel:

Oraşul Saraievo s'a pregătit a-l primì pe Moştenitorul de Tron al Impărăţiei, de care se ţine şi Bosnia-Herţegovina, împodobindu-se şi cu steaguri.

Fiindcă Bosnia Herţegovina nu e hotărît alipită nici la Austria, nici la Ungaria, ci numai la Austro ungaria, avîndu-şi ea dieta ei deosebită, cu limba oficioasă sîrbo-croată, aşadar nu nemţească, nici ungurească, — aşa cetăţenii oraşului şi-au zis: Punem pe casele noastre steagul austriac (negru-galbin) din prevenire pentru Austria, punem şi pe cel unguresc, din prevenire pentru ceealaltă jumătate a Impărăţiei, pentru Ungaria, — *dar punem şi steagul nostru sîrbesc!* **Cum avem limba noastră în dietă, în deregătorii, peste tot locul, arătîndu se prin asta starea deosebită, neatîrnată nici de Austria, nici de Ungaria, a ţării noastre, — aşa e prea firesc, ca această stare neatîrnată, să se vădească şi prin steagul ţării noastre!**

Cînd Principele de coroană va întra în Seraievo, aşa se afle oraşul împodobit.

Dar îndată după asta, un general austriac, comandant militar al Bosniei, Potiorec, care are comanda Corpului de armată, — cu ştirea ori fără ştirea Moştenitorului, — a dat poruncă aspră, *că toate steagurile sîrbeşti să fie numai decît luate jos de pe case!*

Ce a fost asta dacă nu o provocare, o pălmuire oarecum a simţămintelor naţionale ale Sîrbilor din oraş şi din toată Bosnia, în care ei formează grosul locuitorilor, majoritatea!

Apoi celce cunoaşte duhul timpurilor ce trăim, — să nu vadă oare numai decît, că aşa ceva e un pas foarte greşit, şi că de multe ori şi numai atîta e destul, pentru ca să scoţi din răbdări, din socoteala rece şi dreaptă, pe nişte tineri, cum au fost şi cei doi, un tipograf şi un student, cari au ridicat mâna, unul cu bomba, altul cu revolverul, asupra celui ce vine în ţara lor, ca capul, ca hotărîtorul politicei acesteia care nu sufere semnul naţional, steagul, poporului sîrbesc, nici acolo în oraşul de frunte al ţării în care ei se află în număr covîrşitor!...

Sunt acestea tot atîtea greşeli ale politicei domnitoare în impărăţie, de a pune zăvor pe gurile popoarelor şi opreliştì aspre pe semnele lor naţionale, — şi astfel de greşeli scot din sărite pe cîte un exaltat, pe cîte un tiner mai puţin cumpănitor al faptelor sale, — şi urmarea e, iacă, cîte o faptă grozavă ca aceasta, de care nimenea nu se poate bucura, care zgudue toate inimile bune, şi stîrnesc aşa de sincere păreri de rău asupra sorţii maştere ce l'a păscut pe cel căzut la Serajevo jertfă acestei politici.

•

Guvernul bosniac era îngrijat de venirea Principelui.

Că printre Sîrbii Bosniei cît de multă e aprinderea contra Austriei, şi ura asupra Principelui Francisc Ferdinand, care a încorporat Bosnia şi a rînduit acum aceste mari manevre la hotarele Sîrbiei, — asta ştiau şi conducătorii politici ai Bosniei, — căci guvernul bosniac ci-că şi-a arătat faţă de Potiorek — comandantul militar al Bosniei — părerea, *că ar fi bine dacă aceste manevre nu s'ar face acum în Bosnia!* **Dar nu li a luat nimenea cuvîntul în samă.**

Principele a ştiut că îl aşteaptă răul.

A spus atunci că cel puţin Principele Ferdinand să nu vină însuşi în Bosnia, — că ei, guvernul civil, aşa au aflat din scrisori anonime

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(fără arătarea numelui scriitorului) şi din şoapte ce nu le poţi controla (cerceta de adevărate), că contra Principelui se pregăteşte ceva atentat.

A ştiut despre aceste zvonuri şi soţia Principelui, Sofia de Hohenberg, — care a zis: Şi eu vin cu tine, căci aşa ştiu, că în ochii Slavilor femeea a sfîntă, de ea nu să ating, şi fiind eu cu tine peste tot locul, vei fi scutit de ori ce atac!...

Dar — iaca nu fù... Căci prea uşor se vede că a trecut şi Alteţa Sa răposatul Principe peste nemulţumirea unui popor, pe care n'a cercat s'o îndulcească, ci a lăsat încă s'o aprindă generalul seu Potiorek, prin opreliştea dată faţă cu steagurile sîrbeşti...

Cum s'a întîmplat atentatul ucigaş?

Iaca cum descrie, oameni oficios, poţiţia din Saraievo întîmplarea aceasta, pe temeiul cercetărilor fccute de ea.

Principele de coroană a sosit în Serojevo Duminecc dimineaţa la 9 ore 20 minute (cam la 10) venind din Ilidje, unde stase peste noapte, după încheerea manevrelor. La gară s'a pus cu însoţitorii sei în 7 automobile. In cele doue dinainte erau curteni, în al treilea sta Principele Ferdinand, avînd la dreapta pe soţie sa, în faţă pe Potiorec, comandantul corpului de armată bosniac, înainte lîngă şofer (mînătorul maşinei) un aditant, şi la spate, pe locul mai înălţat, pentru vedere de pază, un curtea. In al 4-lea automobil sta vicecolonelul (oberstlaitnand) Merizzi, în celelalte alţi generali şi curteni.

Principele a mers la tabăra Filipovici unde a petrebut vre-o 10 minute, apoi a venit în oraş spre piaţa Appel, unde e biserica, de aci apoi spre podul de fer Ciumuria.

Aci la pod l'a aşteptat tipograful Cabrinovici avîndu-şi bomba ascunsă sub pălărie! Cînd automobilul Principelul s'a apropiat, încetinîndu-şi mersul la pod, *Cobrinovici, făcîndu-se că saluta cu pălăria şi strgînd „jivio"* (traiască) *a zvîrlit bomba, care a căzut pe cobăra automobilului.* Principele văzînd că zboară ceva spre el, a ridicat mâna în sus şi prin asta a făcut că bomba se cadă din automobilul seu spre cel de după el. Bomba căzută lîngă al doilea automobil, a luat foc cu o detunătură puternică, care a speriat pe toţi, *rănind greu pe vicecolonelul Marizzi, şi omorînd pe un copil dintre privitor,* rănind greu pe o femee şi soţul lui Merizzi din auto, ba şi pe alţii din jur!

Atentatul Cabrinovici a sărit în rîul din apropiere, dar un poliţist şi încă doi din public au sărit după el şi l'au prins şi l'au dus legat la poliţie.

In timpul acesta Principele a mers înainte spre casa oraşului, unde îl aştepta primirea sărbătorească. Pe drum se vedea foarte palid şi iritat (aprins, necăjit) că auzise că Merizzi a fost rănit şi dus la spital şi a spus că vrea să l cerceteze însuşi la spital. Cînd a ajuns la casa oraşului şi primarul a început să-şi rostească vorbirea de primire, — Principele l'a întrerupt năcăjit, zicindu i:

— Cînd vine omu în oraşul dvoastră, nu e sigur de viaţa lui! Cum îţi mai poţi spune vorbirea?

Primarul ca trăznit, zăpăcit, şi a înrugat vorbele ce le învăţase înainte. Principele a mulţumit în cîteva cuvinte reci.

Aci, după sfirşirea primirii, Principele a zis soţiei sale, să meargă la conac (reşedinţa lor), dar ea i-a răspuns: „Nu, Francisc, eu vin cu tine!" şi s'a pus în automobil alăturea de el, ca să meargă de fapt cu el şi pe calea veciniciei ce li se începea la cîţiva paşi de aci şi peste cîteva minute...

După program, Principele avea să meargă acum la Muzeu, şi fiindcă spitalul îi cădea în drum, voia să vadă pe Merizzi, cel rănit de bombă. Aşa automobilul lui a luat'o din piaţa Appel prin strada Francis-Iosif, o stradă îngustă prin care putea înainta numai încet. Generalul *Potiorek,* cel cu steagurile, speriat de atentatul cu bomba şi ştiind ferberea între Sîrbi, care dase-ră un semn prin bomba de mai nainte, a rugat pe Principe să nu mai meargă la Muzeu, ci să se întoarcă pe calea cea mai scurtă la conac (la cuartir). Principele se şi hotărîse să asculte sfatul comandantului de corp şi a lăsat se spună şoferului să întoarcă. Aşa şoferul a domolit mersul maşinei şi era gata să se întoarcă, *cînd de-odată năvăli studentul Princip spre automobil şi trase focurile asupra Principelui!* **Glonţul i-a întrat în grumaz rupîndu-i vîna cea mare!**

Principesa văzînd nenorocirea a sărit asupra soţului seu să-l apere cu corpul seu, — **atunci a sunat a doua puşcătură care a lovit'o pe ea, străbătîndu-i peptul.** *şi oprindu-se în umărul Principelui.*

Din automobilul dela spate îndată săriră ofiţerii şi poliţiştii din jur şi se aruncară asupra atentatorului! Un ofiţer Morsey, cu sabia trasă sări în ajutor pleznind în cap pe studentul ucigaş, asemenea şi cîţiva poliţişti, şi criminalul primi atîtea lovituri, încît căzu jos şi fu dus pe sus la poliţie şi arestat.

La picioarele lui mai găsiră şi o bombă, ce i căzuse de sub haină. Se vede că era înarmat şi cu o bombă de dinamită.

Moartea lor.

Greu răniţii principi fură duşi de grab la conac. Cînd pe Principe l'au urcat pe trepte în sus, mai horcăia încă, dar perduse atîta de mult sînge, încît la o minută după sosirea acì, *a murit.* — Iar la 3 minute după el a murit şi soţia sa, Sofia de Hohenberg.

Cinci medici erau în jurul lor, dar nu mai putură ajuta nimic. Vina cea mare din gît, ruptă de glonţ, nu se putea cîrpi şă încete curgerea sîngelui. In 2—3 minute sîngele s'a scurs pe-acì tot!

Nefericiţii soţi au fost puşi în pat. Faţa Principelui era destul de liniştită, părea oarecum senină, dar faţa Principesei era străformaiă cu totul de durerea şi spaima ce a simţit în cele două minute teribile, — încît nu şi a mai venit la loc, la forma ei obicinuită.

•

Prea mare încredere.

Şi prea marea încredere a Alteţei sale Principelui, a fost una din pricinile nenorocirii. Alteţa Sa ci că a dat îndrumare anume, că *să nu se iee măsuri de pază deosebite* în jurul seu, — precum aflase că poliţia voia să iee

Iar cînd crecurile conducătoare militare au propus, ca pe drumurile prin cari Principele şi familia vor trece în firul sărbărilor de Duminecă, la cari sărbări iese lume multă, să se tragă cordoane de soldaţi, ca printre astfel de cordoane să înainteze trăsura lui şi însoţitorii, — *Principele s'a împotrivit cu toată tăria* la tragerea de astfel de cordoane. El avea încredere în cetăţeni, că aceia trebue să-i fie credincioşi, oameni buni.

•

Numai guvernul militar a luat măsuri în Serajevo.

A. S. Principele Ferdinand era mai presus de toate soldat! Şi mai ales acum până ce purtătorul Coroanei, aşadar Domnitorul adevărat şi asupra civililor, era altul, iar Alteţa Sa era numai Comandantul deplin al armatei, — apoi şi poruncile ce le dădea, le dădea aproape numai armatei sale şi prin armata sa, aşadar pe tărîmul unde era stăpîn după formă şi lege. In acest fel e a se înţelege şi aceea ce spune de pildă „Fremdenblatt" foaia de Curte din Viena, care zice:

„Călătoria pere-hii moştenitoare în Boînia, a fost de natură *curat militară* şi de aceea toate rînduelile privitor la călătorie, le-a făcut numai comanda militară. Şi rînduelile acestei comande au mers aşa de departe în a fi curat cătăneşti, încît pe guvernul bosniac nici nu l'au înştiinţat macar, cu un singur cuvînt despre aceea că Principele de Coroană şi soţia sa vine în ţară. Toate pregătirile pentru călătorie şi în deosebi pentru petrecerea în Serajevo, le-a făcut tot comanda militară, — aşa şi măsurile de siguranţă (de bună pază), cari se dovediră atît de cu scăderi.

•

Ce spune Princip?

Studentul ucigaş Princip, la întîia sa ascultare în faţa judelui cercetător, întrebat ce l'a îndemnat la fapta groaznică de a omorî pe Principele de Coroană, a răspuns:

— „Aceasta a fost *răzbunarea* pentru apăsarea ce se face Sîrbilor în această împărăţie!"

•

Firele complotului.

Ascultarea celor doi atentatori a scos la iveală lucruri ce aruncă umbra bănuelii în măsură mare asupra Sîrbilor şi Sîrbia, pentru fioroasa faptă petrecută la Seraievo. Despre tipograful Caprinovici a ieşit la iveală, că a lucrat mai mulţi ani în Belgrad, are acolo cunoştinţe bune, şi că nainte de atentat cu puţină vreme a fost prin Belgrad, şi, precum însuşi a recunoscut, *bomba a căpătat'o dela cineva din Belgrad.* Cine i a dat bomba o fi ştiut de ce i-o dă şi aşa se pare că lucrul a fost pus la cale din Belgrad.

Al doilea, studentul Princip, încă a învăţat vre o 3 ani la un gimnaziu din Belgrad, are acolo cunoştinţe, şi bomba găsită la el, spune că o are dela oarecare om din Sîrbia.

In acest fel lumea e tot mai aprinsă contra Sîrbiei, care e bănuită a hrăni pornirile acestea vrăşmaşe printre Sîrbii din împărăţia vecină ei.

•

Semne bătătoare la ochi.

Un ziar din Pesta spune, că în Serajevo s'au petrecut, în ziua omorului unele lucruri, cari vădesc că în cercurile sîrbeşti lumea avea de vreme cunoştinţă despre ce se va întîmpla, şi aştepta numai clipa împlinirii. Un semn de acest fel e, că abia a răsunat revolverul omorîtor şi peste cîteva minute pe casa unui conducător sîrb, filfăia steagul negru, — pe cînd poate principele nici nu murise încă! Iar pe biserica sîrbească s'a pus steagul negru aproape nainte de descărcarea revolverului!

Se vede din asta, scrie trimisul foii maghiare, — că în Serajevo nu numai bombele şi revorverele erau la îndemînă, ci şi steagurile de jale stăteau gata...

•

In 15 locuri îl pîndea moartea!

Cercetările aspre ce s'au început pe urma atentatelor ucigaşe,— ci-că ar fi descoperit, că pe drumul pe care avea să l facă Moştenitorul Duminecă pe uliţele Serajevoului, *în 15 locuri fuseseră puşi pîndaşi, cari să-l izbească ori cu boamba ori cu revloerul,* — dacă scapă teafăr pîn la ei!

•

Atentatorul a avut apărători?

Un ziar din Pesta aduce un amănunt cam greu de controlat,— care însă, întrucît e adevărat sau l'ar adevevi însuşi atentatorul, ar arăta aă acolo a fost de fost o înţelegere pe scară întinsă între Sîrbi, pentru a răpune pe Moştenitorul de tron şi a ajuta celor ce au luat asupra lor sarcina de supunere. Iacă ce spune foaia din vorbă:

Cînd studenrul Princip a ridicat mîna cu revolverul, să tragă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

asupra Principelui de coroană, un polițist ce era în apropiere s'a mișcat spre student ca să-l prindă și să împedece, *dar în clipa aceea un domn dintre student și polițist a împins pe polițist într'o parte*, ca studentul se poată trage focurile nempedecat!

Acest domn se spune că ar fi fost chiar redactorul unei foi sîrbești din Seraieva, — care apoi s'a perdut în mulțime, lăsînd ca acum să vie polițistul să prindă pe student, după ce acela și-a plinit chemarea...

•

El a dorit ca Sîrbii să-l înțeleagă!..

Și ei l'au înțeles și i au dat răspunsul îndată!

— Din un ziar maghiar —

Ziarul „Magyaorsag" dela 29 Iunie n. scrie despre tragedia din Bosnia și pricinile ce au premers'o, în articolul din fruntea numărului seu printre altele:

„Se știe deja, că pe nenorocitul Moștenitor de tron l'au făcut de cu vreme și dela loc cunoscător al lucrurilor, luător aminte, să aibă grijă, să nu meargă în Bosnia, că acolo îl amenință primejdie!

„Dar pe bărbatul, tare viteaz, hotărît, cu pași tari mergător spre țintele sale, — nu l'a oprit asta în calea sa.

„A mers, căci manevrele din Bosnia voia să le conducă el însuși; a mers, *căci acestor manevre le-a dat însuși însemnătate foarte departe mergătoare* și pentru că aceste se țineau de lumea de gîndire a lui în ce privește politica slavă de miază-zi (a împărăției).

»*Cu aceste manevre el a voit să facă demonstrație* (mișcare zgomotoasă și amenințătoare față de cineva. *Și a dorit, ca aceste demonstrații să le înțeleagă acei pe care îi priveau!*

„Apoi iacă l'au și înțeles într'adevăr, — și această înțelegere, pe care însuși și-a dorit'o, fu răspunsul, jalnicul lui sfîrșit.

...Omorul dela Sareievo, e și pentru patria și natiunea noastră (Ungaria) o lovitură mare, groaznică, fatală, iar urmările ei azi nici nu să pot calcula (socoti)!..

•

Tulburări în Seraievo! Statariul!

Zilele de Luni și Marți au fost zile de deplină perdere a capului în Serajevo, ba și încolo în Bosnia. Turcii și Croații din oraș s'au răzvrătit cu mare furie în contra Sîrbilor, știind că acum au se urmeze faptele răzbunării asupra lor a tuturor. S'au făcut demonstrații foarte zgomotoase contra Sîrbilor. Lumea a ieșit în strade și a început a bate casele sîrbești, a sparge prăvăliile lor; un mare hotel sîrbesc a fost pustiit de tot. Oamenii au întrat prin case și au zdrobit mobilele și icoanele de pe pereți, fiindcă aflau prin case chipul Regelui Sîrbiei.

S'a făcut așa tulbureală în oraș, încît Marți comandantul militar a fost silit a publica *statariul*, — starea de drept ca în vreme de război, cînd pentru ori ce faptă rea: spargere, bătae, furt, vătămarea miliției ori a Maestății, nesupunere poruncilor poliției, — pentru toate este o singură pedeapsă: *glonțul!*

Numai de atunci e pace în Serajevo și în jur.

•

Arestări cu grămada.

Temnițele din Seraievo sunt pline, încît gem de mulțimea arestaților. Cu treabă și fără treabă, poliția militară arestează la Sîrbi, îndată ce i-se împare de careva ceva. Peste două sute, de Sîrbi din Seraievo sunt prinși, și fiindcă în temniți n'au avut loc nici jumătate, pe ceialalți îi țin sub cerul ,liber în mijloc de gard de soldați cu baionete pe pușcă. Așa-i țin și noaptea de dorm pe jos, pe pămîntul gol și ud.

Redactorul unei foi sîrbești a fost aruncat în temniță, pentru-că în foaia lui a ieșit un articol care a părut cătanelor că prea e liber!

Milionarul Ieftanovici.

In Seraievo este un Sîrb bogat, de mai multe-ori milionar, care are hotelul pe care l'au bătut cu petri demonstranții Luni. Despre el să spune că e sufletul mișcării naționaliște sîrbești, pe care o ajută și cu bani. El, văzînd răsturnarea ce a urmat în Seraievo, a plecat să iasă din țară. La hotar însă l'au oprit. Intrebat de ce vrea să treacă în Sîrbia, a spus că are acolo rudenii, merge să le cerceteze. Au aflat însă la el peste un milion și jumătate bani gata! I s'a spus: Dar acești bani mulți de ce-i ai la tine, dacă mergi numai în vizită la neamuri?

Nu l'au lăsat să treacă din țară, ci l'au adus napoi și l'au arestat, deși n'au nici o arătare ceva, ridicată contra lui.

•

Cu ce îi vor pedepsi?

După legile bosniece, Caprinovici, tipograful cel care a aruncat bomba, poate fi privit ca vînzător al Domnitorului, al Capului încoronat și poate fi pedepsit cu moarte prin ștreang, iar cei cari numai i-au ajutat cumva, cu robie grea dela 10 pînă la 20 de ani. Studentul Princip, ucigașul ar avea aceeiași soarte, dar nefiind el trecut de 20 de ani, nu va putea fi judecat morții, ci *numai cu robie grea pân' la 20 de ani!*

•

Pe drumul din urmă.

Marți dimineața au fost pornite din Serajevo, sicriele ce duc pe cei doi soți, nefericiți pe drumul cel din urmă, dela Serajevo la Viena și de acì la cripta familiară din Arstätten.

Cu tristă pompă sicriele au fost ridicate din conac, din mijlocul sutelor de cununi ce le copereau și așezate pe carul de jale și duse la gară unde le aștepta vagonul de jale...

Pe tot drumul dela Serajevo pân' la țărmul Narentei, la orașul cu port de corăbii Metkovits, în toate stațiile mii și mii de oameni priveau înfiorați trecerea trenului de jale care ducea sicriele nefericiților Principi.

La Metkovits compania de onoare și un pluton (jug) de marinari, cu steagul învălit în negru, au dat onoare militară marilor răposați.

Matrozii (soldați de corabie) au ridicat sicriele și le-au dus pe vasul de război „Dalmatia". Sicriul Principelui era coperit cu steagul de război... Pe corabie i-s'a ridicat o mică capelă (altar, în loc de bisericuță) și acolo au fost așezate sicrirle. Cînd corabia a plecat, trupele de pe țărm au tras salve de pușcături de onoare, ca la îngropăciunea soldaților mari. Inaintînd pe rîul Narenta, la gurile lui, în largul mării, aștepta uriașa corabie de război „Viribus Unitis", cel mai mare vas de război al Austroungariei, împodobit cu steaguri de jale, și salutînd sicriele cu 21 pușcături de tun; a primit apoi el sicriele marilor răposați și a plecat cu ele, urmat de alte mai multe vase, ducîndu-le până la Triest, unde sosesc azi Joi și de acì pleacă cu trenul la Viena.

Mâne, Vineri, vor fi în Viena, unde se face ceremonia mare a înmormîntării, — iar apoi Sîmbătă sicriele vor fi aduse la moșia și cripta familiară din Arstätten, unde vor fi așezate spre odichna de veci.

•

Inmormîntarea se va face Sîmbătă în Artstätten.

Acum Sîmbătă în 4 Iuliu n. va avea loc înmormîntarea pereclii princiare, nu în Viena, ci 'n Artstätten, localitate tare iubită de fostul Principe de coroană și unde el însuși a lăsat, nainte cu vre-o trei ani, să i zidească o criptă familiară. Aci avea de gînd să petreacă chiar în vara asta cîteva săptămîni, căci e un loc frumos în care își petrecea vara foarte bucuros și tatăl Alteței-Sale, Principele Carol Ludovic.

•

Mai nou!

Se caută al treilea atentator!

In Serajevo se urmează cu mare zor cercetarea pentru descoperirea celui de *al treilea* atentator (atăcător), căci deregătoriile sunt de părere, că e peste putință ca un singur om să fi omorît în o clipă pe cei doi soți în un automobil ce nu sta pe loc, ci mergea destul de repede! S'au aflat martori cari spun, că lumea după întîia pușcătură și a perdut capul și n'a mai băgat de samă, dar asupra nefericitei perechi din automobil *au pușcat doi inși din doue laturi de odată, și de-a dreapta și de-a stînga!* Cel din dreapta a fost prins, căci el, pentru a ținti mai bine, a ieșit din rînd și așa a țintit, dar celălalt se vede că a rămas coperit de ortacii sei și s'a perdut printre ei!

Cercetarea trece și în Sîrbia!

Ziarul »Neue Freie Pesse« vestește, că Marți în 30 Iuniu, ministrul, de Războiu Krobatin, cu ministrul de externe Berchtold, și cu șeful (căpetenia) statului major al armatei, baron Conrad, s'au adunat la sfat îndelungat și în acela s'au înțelet, să ceară guvernului sîrbesc, să le dee voe, ca cercetarea începută în Bosnia pentru descoperirea celor vinovați, fie ca făptuitori fie ca îndemnători în omorul din Seraievo, — **să poată fi urmată și în Sîrbia** *de către deregătoriile austriace cari să fie o ajutate de cele sîrbești.*

Acesta e lucru mare! Căci nu s'a mai pomenit, ca o cercetare după oarecari răufăcători sau soți ai lor, să fie trecută din o țară și pe hotarul altei țări.

Deregătoriile bosniece și austriece însă, așa au până acum credința, că firele complotului (tovărășiei ascunse) țesut contra Moștenitorului de Tron, duc adînc în Sîrbia, și par'că caută prilegiu de răfuială cu Sîrbia pentru acest lucru.

Incurcări foarte mari pot isvorî de aci! Cercetătorii din parte austriacă pot cere un lucru, pot fi de o părere, cei din parte sîrbească vor fi de alta, — neînțelegerea nu se poate limpezi, încordarea între ei se aprinde; ai nostri vor porunci una, ceia n'or vrea s'o facă, — iacă prilegiul de de ceartă și de luare de cap între cele două state vecine!

Ba se pare că ținta din urmă aceasta și vrea să fie! Că de vor afla că în Sîrbia sînt unii alții vinovați de îndemn, că au luat parte la sfatul pregătitor al atentatului, că au dat mână de ajutor, — apoi ori că se cer Sîrbiei așa lucruri umilitoare pentru ea, ori că — se scoate sabia și se ia răzbunare asupra ei!

Iaca pentru ce cuprinde în sine *o miie de primejdii* hotărîrea luată de cei trei bărbați sus puși ai Impărăției la Viena!

Din foile maghiare.

Vorbind despre tragedia din Bosnia, ziarul „Budapest", koșutist, scrie următorul articol:

In fața sicriului.

S'a rostogolit stînca pe care ne-am zidit puternica cetate!.. Mâni păcătoase și netrebnice au dărîmat stîlpul pe care am pus temelie altarului nădejdii noastre. O pușcătură un glonț de revolver pe o stradă din Seraievo... și doue țări încremenesc în jale de azi până mâne. S'a aprins nălucirea sălbatecă a unui creer nebun și noi încremeniți ne întrebăm:

— Ce va fi cu noi acum?..

Steaua tristă a Magharilor a îmbrăcat de nou haină de doliu. Coroana de pe capul nostru a căzut și ne-a ajuns mâna sorții, care ne tot bate, ne tot bate pe noi!.. Cu moartea lui Francisc Ferdinand ni se îndreaptă privirea spre cîmpuri cu totului necunoscute și nu știm dacă florile norocului ori nenorocului nostru înflor acolo...

Acel a cui venire am așteptat'o, a murit. Regele ne e bătrîn și bolnăvicios, iar în jurul nostru mii de fiară sălbatece umblă ca să ne mînînce, să ne potoapă!.. Suntem în întunerecul desnădăjdii, plini de jale, triști și în ochii nostri tremură încă lacrima durerii.

Triști stăm în fața sicriului, dar ochii nostri cată deja spre viitor: Regele e mort, trăiască regele! Cu lacrimi în ochi privim la cerul întunecat, căutînd mîngăere la cel de sus și la steaua noastră tristă, îmbrăcată în haină de jale...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alte amănunte

dela tragedia din Bosnia.

Impăratul zdrobit de durere nu mai prîzeşte cu Curtenii sei.

Din Ischl se vesteşte, că acolo ştirea despre omorul din Serajevo a sosit Dumin. la 11 şi jumătate. O ştire scurtă de tot, care spunea numai, că contra perechii Moştenitoare s'a săvîrşit un atentat (atac neaşteptat). Peste o oră apoi au sosit amănuntele.

Baronul Paar, adjutantul cel mai mare al Măestăţii Sale, a avut chemarea tristă de a i face bătrînului Impărat cunoscută nenorocirea. M. Sa s'a văzut grozav de lovit de această veste! Indată a dat poruncă să se facă pregătirile pentru întoarcerea la Viena, la Schönbrun, şi El s'a retras singur în odăile sale.

Cînd apoi a fost prînzul, Maestatea Sa a spus că se mănînce Curtenii numai, că M. Sa nu poate lua parte la masă. Acolo în odaia sa de lucru i-au dus ceva, de a gustat puţin. Tot aşa sara n'a luat parte la masa curţii. Iar mâne zi, Luni dimineaţa, s'a sculat la 4 ore şi la 6 a plecat cu tren osebit de Curte, la Viena.

Cînd era adeverit de tot în Ischl, că ce s'a întîmplat, atunci, din porunca episcopului de acolo, la ora 3 d. a. s'a tras clopotul cel mare al Catedralei, vestind un sfert de cias prin dangătul seu plîngător marea nenorocire publicului din oraş.

•

Poliţia, din Serajevo nu a fost negrijitoare.

Ieşie vorba că nenorocitul atentat s'a putut întîmpla numai fiincă poliţia din Serajevo nu a luat măsuri destul de întinse şi de aspre pentru buna pază de obşte în timpul petrecerii acolo a Perechii Princiare.

Din partea poliţiei înse, se dă lămurirea, că acest lucru nu ar fi adevărat, doar că publicul n'a avut cum băga de samă mişcarea şi lucrarea poliţiei. De fapt — zic ei — oraşul şi jurul lui erau foarte sub ochii poliţiei, ceea ce se vede şi de acolo, că în cele din urmă 3 zile nainte de atentat, au fost arestate 37 de persoane, ca dînd de bănuit poliţiei. Era apoi dată poruncă aspră, că pe unde trece perechea Princiară, lumea să nu stea în balcoanele caselor, nici ferestrile să nu fie deschise şi să nu se arunce cu flori pe drum — ca nu cumva sub cuvînt de aruncat buchete de flori, ori printre buchetele de flori să se poată arunca, nebăgată în samă, şi vre o bombă de cutare ruăfăcător! Ci-că erau în Serajevo în timpul acesta *o miie* de jandarmi pentru buna pază şi întărirea poliţiei. — Că atentatul totuşi a izbutit, — e, pentru că a fost pregătit cu multă viclenie şi fără a putea fi simţit de poliţie.

•

In România

vestea uciderii Principelui Ferdinand şi a soţiei sale, a atîrnit grozavă uimire şi indignare (scîrbă aprinsă în suflete). Şi dieta şi senatul român şi-a închis şedinţa Luni în semn de jale.

Dl Tache Ionescu, fost ministru de externe al României, a spus unui gazetar:

— Ţin această întîmplare de o mare nenorocire atît pentru bătrînul Domn al Impărăţiei, cît şi pentru Austro-Ungaria.

Moştenitorul de Tron Francisc Ferdinand era pătruns de cele mai nobile planuri şi simţăminte faţă cu toate popoarele din Impărăţie. Acest atentat va trezi neîncredere faţă de Slavii de sud.

Noi Românii plîngem îndoit moartea perechii princiare, anume şi ca oameni, dar şi ca Români.

•

25 generali întorşi din drum.

Alteţa Sa plănuise după sfîrşitul mevrelor şi un mare aşa zis joc de războiu, la care aveau să iee parte şi toţi generalii dela celelalte corpuri cari n'au fost în Bosnia. Ei chiar sosiseră cu trenul în Kàrolyváros, cînd şeful (mai marele) staţiei li-a ieşit înainte cu telegrama care le vestea fioroasă ştire. Ingroziţi au ascultat generalii vestea neaşteptată. Telegrama le spunea, că din pricina doliului (a jalei) jocul de războiu nu se va ţinea şi generalii să plece numai decît napoi la garnizoanele lor (la staţiile lor de trupe), ca să iee măsurile de lipsă acolo în faţa grozavei întîmplării.

•

Un Impărat fără noroc...

In numărul nostru extraordinar (în afară de şi) de Luni. am înşirat sub acest titlu, nenorocirile familiare de cari ne-am adus aminte în grabă, care l'au izbit pe bătrînul nostru Impărat şi Rege, în mult încercata lui viaţă şi domnie. O foaie din Pesta le înşiră şi ea pe acelea, dar ştind mai multe de cîte am pomenit noi. Le dăm, drept aceea şi noi de nou, întregite:

Afară de nenorocirile ce l'au ajuns ca Domnitor: perderile în Italia şi Germania, ba şi pierderea puterii hotărîtoare în Ungaria, — pe Impăratul Francisc Iosif I. l'au lovit următoarele nenorociri în familie:

Intiia nenorocire mare l'a ajuns, cînd pe fratele seu Maximilian, Impărat al Mexicului, l'au împuşcat Mexicanii în Queretaro!..

A 2-a: Cînd nepoata sa, fiica Principelui Albert, principesa Hildegard, a ars de viuă în un mare foc din Viena.

A 3-a: Principele Vilhelm, nepot de frate al Impăratului, la un călărit, cade de pe cal şi e omorît în Baden.

A 4-a: Uciderea fiiului seu mare Rudolf, Moştenitorul de tron, nădejdea impăratului, dar mai ales a Impărătesei şi a Ungurilor.

A 5-a: Impărăteasa ucisă de anarchistul italian Lucheni. în Genf.

A 6-a: Un nepot al seu, Principele Ladislau, a fost înpuşcat la o vînătoare în Ugaria, la Chişineu.

A 7-a: Sora Impărătesei Elisabeta, a ars de viuă în focul unui mare bazar din Paris.

A 8-a: Principele Ioan, zis şi Ioan de Orth, numai ce a perit odată din Viena şi din ţară — fără să se mai ştie de el până în ziua de azi nimic! A fost declarat acum trei ani, din oficiu, ca mort...

9-a: Nenorocirea grozavă de acum.

Nu e mirare că, aflînd şi depre aceasta, Maestatea Sa bătrînul şi mult încercatul Domn, a zis, înfrînt de durere:

— Doamne, dar cîte nenorociri am să mai trăesc eu?!..

Sîrbii bosnieci dîrji.

Un student palmue pe directorul seu, din naţionalism!

Un profesor dela şcoala superioară Orientală din Pesta, care a făcut o excursiune cu studenţii acelei şcoale, prin Bosnia numai nainte de mergerea Familiei Princiare, — spune, că ce stări a aflat el pe acolo printre Sîrbi. Iaca ce zice:

„Sîrbii, cari formează grosul, partea covîrşitoare a locuitorilor Bosniei, ţin mereu trează cea mai viuă aţîţare în popor, în contra Impărăţiei Austroungare, — în contra mohamedanilor (turcilor) şi a Croaţilor. Rîndurile mai tinere de Sîrbi sunt toţi visători ai Sîrbiei Mari!

O întîmplare mult grăitoare de acest fel:

Directorul gimnaziului de stat din Mostar (gimnaziu de stat), *a fost pălmuit, nainte cu vre o zece zile, de un student din clasa a 7-a.* — Intrebat, cum a cutezat a-şi ridica mâna asupra directorului seu, a spus: *Sîmţămîntul meu naţional mi-a poruncit'o!*

Tinerul a fost lăsat să fugă în Sîrbia, la Belgrad, nainte de ce poliţia ar fi pus mâna pe el. Iar acolo a fost primit ca erou!

In toate şcolile (din Bosnia) încă din clasele din jos, copiii se împart în doue partide: cel sîrbesc şi cel croat.

Cînd în Mostar a fost vorbă că vine Principele Moştenitor, primarul oraşului a chemat la sfat pe conzilierii (sfetnicii) orăşeneşti, ca să se înţeleagă asupra primirii A fost numită de primărie o comisie, un comitet de primire. *Nici un Sîrb din cei numiţi în comitet, n'a vrut să iee parte la nici o lucrare de pregătire a primirii!*

Tot atîtea semne, că Sîrbii din Bosnia nu s'a încîntaţi de alipirea lor la Austria, — şi de aceea trebuia ca Moştenitorul să umble printre ei cu multă pază!

Viitorul Impărăţiei.

Lumea face fel şi fel de proroci pentru viitorul Impărăţiei Austroungare pe urma morţii Principelui Ferdinand, care era ţinut ca un razim tare, ca un stîlp puternic al Impărăţiei, pe urma legăturilor sale tari cu Impăratul Wilhelm şi prin vaza sa mare în ochii armatei.

Ziarele franceze, aceste foi cu ochii vii şi departe văzători, îşi arată părerile asupra întîmplării şi a urmărilor ce pot veni pe urma ei, spunînd cam următoarele:

Foile „conservatoare" (adeca mai cumpătate, mai bătrîneşti oarecum în gîndire şi în vorbe), scriu pline de durere despre întîmplarea înfiorătoare şi osîndesc pornirea aceasta ticăloasă, de a omorî pe domnitori aşa din chiar senin.

Foile „radicale" (de alt partid) spun că domnia lui Francisc Ferdinand cuprindea în sine o mare primejdie pentru toată Europa, pentru clericalismul (ţinerea la cercurile bisericeşti catolice) a Principelui şi pentru ţinerea lui cea mare la militarismul german (la viaţa cătănească care se simte şi asupra vieţii ţării încolo, în afară de armată). Apoi spun:

„După nenorocirea dela Serajevo, iese mai tare în linia întîie pulinţa, ca după-ce Francisc Ios. îşi va închide ochii, marilor puteri să le dee mult de gîndit felul, cum *să împartă, în cale pacinică, provinciile (ţările) destrămate ale Austriei...*" (A. E. 30 iun.)

Cu alte cuvinte, după părerea acelor foi, Austria nici n'ar avea de îndurat un războiu, ci ...„în cale pacinică" ar fi a se împărţi după moartea bătrînului Impărat... Fireşte, vorbe de necrezut.

Din România.

Noua linie Bucureşti-Craiova.

— O gară ce va costa 3 milioane! —

România se pregăteşte în vederea deschiderii noului seu drum la mare: la Marea Adriatică peste Sîrbia. Avînd a se trage podul peste Dunăre spre Sîrbia, guvernul doreşte a îndrepta şi linia ferată dela Bucureşti spre podul către Sîrbia, aşa fel, ca să fie o plăcere a face acel drum, în timpul cel mai scurt. In acest scop va trage o nouă linie ferată pân' la Craiova. Azi mergînd dela Bucureşti la Craiova, faci un drum lung şi plin de cotituri, peste Piteşti. Linia cea nouă va merge aproape neîntrerupt în linie oablă, încît trenul repede, care azi fuge 5 ore şi mai bine dela Bucureşti la Craiova, va sosi pe noua linie în doue ore şi ceva. Cruţare de 3 ore!

La Craiova se va zidi o staţi-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

une mare şi frumoasă, care va costa ea singură vre-o trei milioane!

Se ridică repede şi măreţ România.

Ce spune dl Sassonow?

— După vizita dela Constanţa. —

Încă aflîndu-se în Bucureşti, ministrul de externe rusesc a fost cercetat de redactorul unui mare ziar din Bucureşti, „Viitorul", căruia, la întrebările puse, mistrul rus i-a răspuns printre altele:

...Eu şi naintea de întrevederea Împăratului nostru cu Regele Carol, aveam nădejdi foarte bune despre legăturile dintre Rusia şi România. După această întîlnire, nădejdili mele s'au întărit. După schimburile de vederi între mine şi ministrul preşedinte al Dvoastră, Ioan C. Brătianu, am căpătat credinţa tare, că fiind ţările noastre împinse spre olaltă prin interese (trebuinţe, foloase) la fel, nimic nu va putea tulbura în viitor bunele legături dintre Rusia şi România.

Păşirea României (în vara trecută) în Balcani, restabilind acolo pacea, a ridicat vaza României în faţa tuturor puterilor Europei.

Şi aşa mai departe. Din toate reese, că în viitor România va avea mai mult şi ca în trecut, tot spriginul Rusiei în păşirile şi mişcările ei pentru ţinerea bunei cumpene şi a păcii în Balcani.

Abonaţi „Libertatea"!

Deschidem prin aceasta nou abonamen la foaia „Libertatea" şi adausele sale, pe jumătatea a doua anului 1914, — dela 1 Iulie încolo.

Preţurile se văd în fruntea foii: Pe un an 10 cor., pe ½ an 5 cor. mergîndu le „Libertatea" cu toate adausele sale.

Pentru ţărani: pe un an numai *6 cor.* pe ½ an *3 cor.* „Libertatea" cu toate adausele sale, — iar

pentru cei ce nu poftesc şi foaia de glume „Bobîrnaci", preţul e: pe an *5 cor.*, pe jumătate de an *2 cor. 50 fil.* —

= Tuturor abonaţilor apoi, şi celor ce trimit 5 cor., şi celor ce trimit 6 cor., le dăm, pe de-asupra, de cinste, în fiecare lună o broşură (cărticică) economică, „Spicuirile Economice"!, — de tot 12 cărticele pe an, cu articli şi poveţe economice!

Mai ieftin de aşa

putem da foile numai celor ce abonează (trimit plata) pentru 5 ori mai multe rînduri de foi pe o adresă. Acestora le dăm:

5 ex. „Libertatea" cu *5 „Foi Interesante"*, fără foaia de glume, în loc de 25 cor., cu *22 cor. pe an* (11 cor. pe jumătate de an). Sau:

5 ex. „Libertatea" cu 5 „Foi Interesante", şi 5 „Bobîrnaci", în loc de 30 cor. *cu 25 cor.* pe an, sau 12 cor. 50 pe jumătate de an.

Şi „Spicuirile Economice" pe de-asupra.

Sărbările Bărnuţiu.

După cum ni se face cunoscut, Comitetul însărcinat cu pregătirea serbărilor întru amintirea Lui *Simion Bărnuţiu* în 13/16 Iuliu, în Bocşa (Oláhbaksa) comitatul Sălajului, şi a sfîrşit lucrările şi a statorit pentru serbare programul acesta:

1. In 26 Iuliu n. la 8 oare a. m. liturgie sărbătorească şi părăstas.

2 La 10½ oare a. m. conferinţă în amintirea lui Simion Bărnuţiu.—

După conferinţă să va lua masă împreună (banchet). Despre ce vestind marea obşte romînă, stăruim cu toată inima, ca să vie spre a lua parte la această prăznuire, toţi acei cari au putinţă.

Ospeţii, cari vor merge din depărtări mari şi vor sosi în prezua serbării, — sunt rugaţi să-şi vestească sosirea lor la dl Dr. George Pap advocat în Zelău (Ziláh) care să va îngriji de încvartirarea lor în cele trei orăşele din apropierea comunei Bocşa — în Şimleu, Zălau şi Tăşnad. —

NOUTĂŢI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Arestarea dlui Rădulescu — pentru omorul din Seraievo. Tenorul Ionel Rădulescu, cetăţean al României, care petrece de un an de zile în Orăştie, ca dirigent al Corului Reuniunii române de cântări, trăind din onorarul ce i-a dat această Reuniune şi din venitele dela concertele date, — a petrecut Marţi o prea neplăcută aventură.

Mergînd în aceea zi să se radă la un barbier sîrb din loc, a zis, aşa glumind, barbierului:

— Ei, ce făcuraţi, Sîrbilor?! (adecă ce făcuraţi la Seraievo, cu Moştenitorul de Tron).

— Eu, mă rog, ce ştiu, nu-s de vină, — se scuza Sîrbul.

Şi dînd în vorbă asupra fioroasei drame dela Seraievo, dl Rădulescu ci-că a zis:

— Apoi, *din punct de vedere sîrbesc*, aceia nici nu au făcut o *crimă*, ci, din punctul lor de vedere, sunt încă »eroi naţionali.»

O spunea asta ştiind că vorbeşte unui sîrb, care cam aşa trebue că gîndeşte.

Nu erau părerile dsale proprii, ci vorbea despre cum se judecă lucrul din punct de vedere sîrbesc! Aşa ca vorbă de trecere de vreme la barbir.

Dar un Sas, Kotz, era şi el de faţă în barbierie, — unde altfel nu era altcineva decît barbierul şi calfa sa. — Indată Sasul meu se duse la poliţie şi spuse lucrul cu coarne, că dl Rădulescu a lăudat pe ucigaşii Principelui de Coroană, că i-a numit »eroi«, şi cîte toate. — Pe dup'amiazi cine e citat la poliţie? Dl Rădulescu! Indată poliţia, care şi aşa nu-l vedea bucuros prin Orăştie, ştiindu-l cetăţean român şi temîndu-se că face poate şi serviciu de spionagiu în folosul ţării sale România, — l'a declarat *arestat* şi dup'amiazi la trimis cu 2 gendarmi şi 1 poliţist la procuratura din Deva, care să pornească cercetare contra dsale.

Până azi, Joi, dl Rădulescu n'a fost încă liberat, nici trimis peste hotare, expulzat. Se crede însă, că, după ce se va lămuri lucrul, va fi expulzat.

† Ioan Vasiiu, ţăranul cu graiu fărmecat din Satumic (lîngă Lugoj), a încetat din viaţă săptămîna trecută, spre marea părere de rău a tuturor celor ce l'au cunoscut. El era unul din cei mai inimoşi ţărani ce am cunoscut, Român adevărat şi însufleţit, — care, de cîte-ori numai putea, lua parte la adunările poporale ale partidului nostru naţional şi acolo ţinea vorbiri, cari, fără nici un gînd de supărare fie spus, nu odată întreceau mult vorbirile domnilor nostri de acolo, prin verva lor, prin duhul lor simplu şi sănătos, prin lumina ce le învăluia şi le făcea răpitoare!

Drag lui Dzeu este poporul, în sinul căruia să ivesc şi se înalţă ţărani ca Ion Vasiiu din Satul-mic, care dacă avea norocul să umble la şcoală, nu numai la coarnele plugului, să făcea un vorbitor ca Vasile Lucaciu sau ca Kossuth Lajos ul Ungurilor!

Bun credincios ai fost neamului şi legii tale în viaţa ta de pe pe lumea asta, mult jelitule Ion Vasiiu, — între cei buni şi cei mai aleşi ai acestui neam, să te aşeze Domnul şi în lumea de dincolo! Căci acolo e locul unui suflet luminos şi curat ca al tău!

— Din prilegiul morţii lui, următorii fraţi şi rudenii ţărani, au dăurit, în loc de cunună trecătoare pe sicriul lui Ion Vasiiu, următoarele sume pentru fondul ziariştilor, unde se rămînă ca cunună neperitoare: Fratele răposatului, Petru Vasiiu, 2 cor., primarul Ion Marcu din Bocşa-rom., ca văr al răposatului, 5 cor.; verii Ioan Stoian şi George Marcu, cîte 2 cor.; vărul Ioan Stan 1 cor.; nepotul Ion Haţegan 1 cor.; covaciul Constantin Retina, 2 cor., de tot *15 cor.* Frumoasă cunună neperitoare pe sicriul vrednicei lor rudenii, — cunună ce îşi răvarsă razele de laudă şi asupra celor ce au pus'o în acest fel.

O altă mare minune a ştiinţei a fost descoperită de un italian aflător în America, cu numele Giuseppe (Iosif) Pinusso, — anume: *telefonul fără drot!*

Până acum se ştia de telegrafia fără drot, cu ajutorul căreia, dînd aici schintei electrice şa şi şa, ele pun în mişcare undele (valurile) de aer, de trec peste ţări şi mări, şi staţiile telegrafice cari au maşini de prins astfel de unde, atinse de valurile acelea nesimţite, prin mişcările lor, îţi scriu aceea ce a scris cel ce a dornit de departe undele, — şi capeţi telegrama dela el, fără ca aceea să fi fost condusă pe fir de drot, cum sunt conduse telegramele de rînd.

Dar de *telefon* fără drot, nu era vorbă. Ca să poţi vorbi cu cineva pe depărtare, trebuia să fie între tine şi acela, un fir, care conducea sunetul gurii tale la pîlnia (tolcerul) dela urechea lui.

Acum isteţul de italian, după bateri de cap de doi ani de zile, a descoperit şi — *telefon fără drot!* Vorbeşti aici în pîlnia telefonică şi ea, cu ajutorul maşinăriilor de lipsă, stîrneşte astfel de valuri de aer, cari vor fi prinse de maşinile anume ale staţiilor telefonice, din alt oraş, din alt cap de ţară, ba peste mări şi ţări chiar, — şi cine ţine acolo maşinăria la ureche, aude ce vorbeşti tu aici, în casă închisă, între patru pereţi!

Grozave sunt înaintările şi descoperirile ştiinţei zi de zi!

La Vălenii de Munte se încep, şi în anul de faţă, ca şi în anii trecuţi, la 1 Iulie v. *Cursurile universitare de vară*, iniţiate si conduse de învăţatul profesor Nicolae Iorga, ajutat de cei mai zeloşi colegi ai sei profesori de universitate dela Bucureşti şi Iaşi.

Insemnătatea şi rostul acestor cursuri, a căror menire culminează „în a înfrăţi gînduri şi simţiri", şi a lărgi cunoştinţele tuturor celor însetaţi de ştiinţă, — nu are lipsă de deosebită stăruinţă.

Credem că e destul a vesti aceste Cursuri, pentru ca toţi cărora le dă mâna, mai ales tinerimea setoasă de cultură naţională superioară, — se facă tot ce pot pentru a lua parte la aceste cursuri nobile.

Cei ce doresc, trebue să se însinue cel mult până la 24 Iunie v. la Secretarul Cursurilor în Valenii de Munte (România).

Mare nenorocire în o baie din Canada (America) unde băeşii sunt aproape toţi din Ungaria. In *Canada*, statul Alberta, ţinutul Calgary s'au aprins de curînd băile „Hillcrest", unde lucrează şi mii de lucrători dintre cari cei mai mulţi sunt din Ungaria: unguri, slovaci *şi Români*, oameni ce au mers acolo ca să scape de poverile de acasă, jertfindu-şi pe urmă chiar viaţa în alergarea după dolari...

Cine ştie pe plaiurile nostre cîte căsuţe părăsite, cîte familii năcăjite şi lipsite, vor îmbrăca haina de jale după nenorocirea din Canada! Căci, după cum spun veştile sosite, peste *260* de băieşi şi-au pierdut viaţa, parte în flacări şi înecaţi în fum, parte îngropaţi de vii prin suruparea boltiturilor.

Despre această nenorocire o mare foaie din Berlin a primit următoarele ştiri:

In 19 Iunie, băile de cărbuni „Hillcrest" din Canada s'au aprins în mai multe locuri de-odată şi s'au prăpădit peste douăsute cincizeci de băieşi, partea cea mai mare din Ungaria. Aşa o nenorocire nu s'a mai întîmplat în băile acestea. La început se credea, că au fost omorîţi aproape

şase sute de muncitori, dar din norocire, ştirea aceasta nu răspundea adevărului, căci din cele 600 de băeşi ce lucrau în partea unde s'a întîmplat explozia, vre-o 300 au fost scăpaţi la vreme: Băile ardeau cu flacări uriaşe şi era grozav să vezi gurile de foc, din cari limbi de flacări se prelingeau pănă la supra faţa pămîntului, la intrări.

Pănă Vineri seara au fost scoşi — *65 de muncitori arşi scrum* **şi direcţiunea băilor aşa a socotit, că** *încă 200 de oameni trebuie să mai fie în adîncul pămîntului!* **Cadavrele acestora nu le pot încă scoate, căci focul s'a lăţit peste tot locul aşa că nu e cu putinţă scoborîrea în bae. Pompieri şi miliţie lucră din greu la faţa locului, dar vor trece săptămâni, pănă vor reuşi să stingă focul uriaş.**

Dl Rădulescu, dus la Cluj!

Ieri, Mercuri, după prînz, dl Rădulescu a fost dus cu trenul, însoţit de 2 gendarmi, la Cluj, unde va fi dat procuraturei şi tribunalului.

Procurorul din Deva a ridicat contra dsale acuză de: **Vătămare a Maiestăţii** *şi de* **„preamărire (??!) a criminalilor"!,** *delicte (greşeli) ce se ţin de tribunalul din Cluj, pentru ce l'au şi dus şi dat în samă acelui tribunal.*

Logodnă. Dl *Valer Ambrus,* **inginer de băi în Brad, şi dşoara** *Letiţia Piso,* **din Săcărîmbu, din prilegiul fidanţării lor, în loc de anunţ, au donat** *40 Cor.* **la Fundaţ. Ioan şi Adelina Vulcu pt. ajutorarea învăţăceilor de meseriaşi rom. din Orăştie. Cele mai sincere felicitări!**

Listele electorale

încep a fi alcătuite prin comune în luna asta Iulie.

Rugăm pe toţi cărturarii nostri şi toţi ţăranii fruntaşi, a da toată luarea aminte acestei lucrări! Să facă să fie luaţi **toţi** *cîţi numai au drept, în liste! Nimenea să nu rămînă afară!*

Cei-ce au darea de lipsă şi n'au fost la examenul de cetit şi scris la solgăbirăime, — pot merge acì, că şi comisia asta venită în sat, are drept şi datorinţă a-i asculta şi a-i lua în listă!

Micii Prinţişori orfani...

Trei copii rămaşi orfani după moartea perechii Princiare Francisc Ferdinand şi Sofia, anume:

Principesa Sofia, născută în Fiume, la 24 Iulie 1901, aşadar azi e de 13 ani.

Prinţişorul Maximilian, născut cu un an mai tîrziu, la 29 Sept. 1902, azi mergînd pe 12 ani, — şi

Prinţul Enric, născut în 27 Maiu 1904, azi de 10 ani.

— Micii Principi rămîn stăpîni pe o avere însemnată: Răposatul Principe Francisc Ferdinand are două moşii în preţ de cîte 10 milioane una, — a fost apoi asigurat pe cazul morţii la nişte mari societăţi holandeze pe 30 milioane, iar soţia sa pe 15 milioane florini hollandezi. Mai au şi altă avere. Aşa copiii lor moştenesc o avere de vre-o 80 milioane.

O RUGARE

Cînd trimit abonamentul (plata nainte) la foi, abônaţii vechi sunt rugaţi a scrie pe cotorul (cuponul) mandatului postal (a boletei cu care se trimit banii) numărul pe care îl văd tipărit la dreapta adresei, de-asupra numelui lor. (Nu numărul cel din mijloc, ci cel dela dreapta!).

Ne fac prin asta mare uşurare în cancelaria administraţiei.

Bogăţie uimitoare! Statul francez a hotărît să iee şi el un împrumut mai mare pe sama sa, dar mai ales pentru trebuinţele armatei. Imprumutul de care are lipsă, e de *800 milioane.*

A făcut cunoscută această dorinţă a sa tuturor celor ce au bani de împrumutat, băncilor şi siguraticilo, punînd liste de subscriere în anumite locuri ori în oraşele ţării. Cine are voe de a da împrumut statului, să se scrie în acele liste, arătînd cît ar voi să dee. Statul dă împrumutătorilor obligaţiuni (hîrtii de stat).

In Francia la tot pasul te loveşti de un bogătaş. Şi singuraticii şi băncile şi bancherii, au aur din greu. Şi e o mîndrie naţională a-ţi şti statul dator şi ţie, — adecă a avea obligaţii de ale lui. De aceea cum s'a vestit că statul vrea să iee un împrumut, îndată s'a pornit iscălirea în listele lui, arătînd care om, care bancă, cît e gata a-i da împrumut.

Şi ce a ieşit la iveală? Că s'au îmbiat băncile şi singuraticii, *a-i da statului împrumut de 14 ori mai mulţi bani decît are el lipsă!* **In loc de 800 milioane, i s'au îmbiat 11200 de milioane!**

Acum aduceţi-ve aminte de alte state, cum e şi Ungaria, care o sută ori doue de milioane, n'are de unde le scoate din ţara sa, ci trebue să meargă pe pieţele streine, franceze, germane, engleze, şi acolo să se roage de bancheri, să le dee împrumut. Şi apoi s'o mai păţeşti cum o păţi acum de curînd Ungaria, că — îţi arată uşa şi nu-ţi dau împrumutul, necrezîndu-te vrednice de a-l purta... Şi atunci numai vezi ce înseamnă a fi stat şi popor francez, ajuns la bunăstare, prin înţeleapta conducere economică prin veacuri, — şi cee o ţară fără noroc ca şi a noastră, condusă de guverne cari de cari mai fărăcap ori mai stricate!

Spre ştire.

Facem cunoscut, că acei cari mai au şi ceva restanţă de plata la foaie pe jumătatea întîia a anului, — mai primesc numai numărul acesta şi cel viitor, apoi foile li se opresc. Celorlalţi peste încă o săptămînă.

— *Rugăm grăbiţi cu trimiterea plăţii pe jumătatea a doua,* ca să nu fim siliţi a opri trimiterea mai departe.

Institutul diagnostic al doctorului Cozmuţa, (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la inmediata apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban: József 42—08), — *e unicul institut în Ungaria,* care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburi mai grele şi complicate ca: boale interne, de rinichi, de nervi, de piept, de piele, venerice, boale femeeşti şi de copii, etc. Institutul, pe lîngă instalaţiile şi laboratoarele medicale, mai are şi zece camere mobilate, pentru pacienţi, *deci foarte acomodat pentru publicul din provinţă.*

Pentru boale de piept şi venerice, institutul are secţii separate.

Deslușiri şi amănunte dă cu plăcere direbţiunea institutului

(1353) 4—

POSTA REDACŢIEI

T. Stan în *Cigherel.* Ne-ai trimis nişte poezii poporale şi la urmă, după iscălitură, ai scris pentru ceva cărţi. — Pe hîrtia cu poezii poporale nu scrieţi şi epistole către redacţie ori administraţie ori librărie, — căci poeziile poporale se pun de-oparte şi se cetesc numai mai tîrziu, cînd avem vreme de ele, — şi aşa rămîne necetită şi scrisoarea îndesată colo la urmă.

Dsale *T. Toll. Cincinati oh.* (America). Noi avem adresa dtale la B. str. 423, şi pe cuperta mai nouă scrii C. Av. 1929. Acum care-i cea bună? Noi am lăsat foile la adresa veche. De nu mai e bună, scrie-ne îndată!

I. Leucă în Chicago (America). Ne-ai dat nainte adresa cu No 164 Corll. str., acum dai 1645. Apoi asta e mare deosebire. Intîia oară se vede că ţi-a rămas un număr în peană. Aşa nu e mirare că nu-ţi vine foaia la vreme ori nici decît. Acum trimitem la 1645.] — Fiţi atenţi la scrierea adresei.

I. Baciu, Novoli. Ai trimis 2 cor. 20 fil. de acum (din Iunie) păn' la Anul nou. Pentru aceşti bani vei primi *numai „Libertatea" singură,* fără nici un adaus. Spre ştire.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hîrtie de pachetat,

pentru negustori, stînd din foi rămase, şi altă tipăritură întrecătoare, — se află de vînzare la Tipografia foilor noastre. Trimitem şi cu trenul celor-ce iau dela 50 kile în sus. — Se vinde ieftin. — Comercianţii din jurul Orăştiei, cînd vin la oraş, o pot lua cu ei. (0) 2—6

Pentru viieri

a apărut o carte de mare valoare: *„Cultivarea viiei, manuarea vinului, morburile şi vindecarea lor".*

E revăzută de dl ministru r. u., sub nr. 96 780—1912 VIII—1. Se capătă la autor pentru 2 cor. plus 20 fil porto.

Librăriile au rabatul cuvenit.

D. GRAUR,
în Somlyógyörtelek
(1375) 4—16 (com. Szilágy).

Chipul lui Vlaicu,
pictat pe sticlă

în coleri de oleu (pictură engleză) se capătă la subscrisul, numai cu *3 coroane* **exemplarul, din care sumă 10% oferez pentru Monumentul lui Vlaicu ce să va ridica la Orăştie.**

Ioan Baciu,
(1217) 8—10 **preot în Şoimuş**
(Sajosolymos u. p. Nagy-Sajo).

Un culeg.-tipograf

află îndată aplicare în „TIPOGRAFIA NOUĂ" din Orăştie! Plata după tarifă.

Vrei să scapi de cătane?

Cîţi feciori de-ai nostri sunt, cari slujesc la miliţie pe nedrept! Numai pentrucă nu cunosc rînduelile legii de apărare a ţării, — care scuteşte pe mulţi dela slujba de 3 ani, dacă împrejurările lor personale ori familiare o cer! Ii trece în rezerva supletoare (de 8 săptămîni) ori îi scuteşte de tot.

Dar trebue să ştii care îţi e paragraful de lege şi cum să-ţi faci rugarea, unde s'o înaintezi, unde să recurezi dacă instanţa întîie nu ţi-ar fi recunoscut!

O carte cu aceste îndrumări cu toate, a ieşit de sub tipar la Orăştie **în editura (cu cheltuiala) „Librăriei Naţionale", a dlui S. Bornemisa. Cartea e scrisă de dl sublocotenent (Laitnant)** *A. Hamat,* **dela comanda de întregire din Alba-Iulia, care avînd în cancelariile de acolo lucru tocmai cu acest fel de rugări cu toate, le cunoaşte în toate amănuntele şi acurat, — şi a scris o carte, care arată fiecărui cetăţean: ce datorinţe are el faţă de armată, de apărarea ţării, dar şi ce drepturi pentru a să scuti de slujba grea a armatei?**

Cartea e scrisă pe temeiul *legii celei nouă militare,* **care să deosebeşte mult de legea veche, dînd şi mai multe drepturi de scutire celor ce sunt de lipsă pentru familiile lor, sau pentru învăţătura sau pentru ocupaţiunea lor.**

Cartea nu-ţi arată numai paragraful care îţi dă scutire, ci *îţi dă şi mustra de rugare gata,* **în limba oficioasă.**

Aproape fiecare fecior asentat (luat la cătane) are lipsă de această carte, căci nici nu ştie de nu află în ea un chip care îl poate scuti şi pe el de slujba pe 3 ani şi-l trece în cea de 8 săptămîni numai.

Studenţilor de pe clasa a VI. gimnazială, sau dela alte şcoli ce fac cît 6. gimnaziale, li-să dă, după noua lege, drept de voluntari, drept pe care pănă acì îl aveau numai cei cu 8 clase. Şi aceştia să-şi cumpere povăţuitoarea carte, căci le e de bun folos.

Preţul cărţi e: 2 cor. trimisă *franco.* **Cel ce vrea să-i meargă recomandat (asigurată că nu să poate perde pe postă), să pună 2** *cor. 25 fil.* **Trimiteţi banii la: „Librăria Naţională" S. Bornemisa în Orăştie (Szászváros).**

Legea nouă de alegeri

pe care acum e bine s'o ceteasca în întregul ei, fiecare cărturar român, ca se vadă ce drepturi dă ea şi cui, — se află de vînzare la „Librăria Naţ. S. Bornemisa din Orăştie" pentru *1 cor.,* exemplarul şi 5 fil. de porto.

Cereţi-o toţi cîţi doriţi a fi în curat cu rînduelile ei.

„Foaia Interesantă" de pe 1913 o avem legată în volum! Celor-ce au fost trimiş bani pentru ea, — li-s'a trimis tuturora! — Preţul 1 cor. 40 fil. franco! — Tot aşa volumele de pe anii de mai nainte!

Frizer nou în Orăştie.

Fac prin aceasta cunoscut onoratului public din loc şi jur, că cu ziua de Sîmbătă în 4 Iulie n. — deschid în Orăştie, în drumul ţării, lîngă prăvălia dlui Corvin, (în fosta prăvălie Jurkovits):

BARBIERIE şi FRIZERIE,

arangeată modern şi condusă de mine, după ce am praxă îndelungată în ţară şi străinătate!

Rog onoratul public, inteligenţă şi popor, din loc şi jur, a mă cerceta cu încredere

Cu stimă:

Filip Schiopu, friser.

(1387) 1—3.

„Hotel Savoy“

Budapest VIII. József-körut 16. nou arangeat, modern, încălzire centrală; apă caldă în fiecare odae; lift. Sub conducerea proprietarului d ***Rendes Izidor***. Odăi cu 1 pat dela 3 cor; cu 2 paturi dela 2 cor. în sus cu luminat şi încălzit, serviciu. — La şedere mai îndelungată, reducere. System de pension, cu 4 cor. pe zi. Odae cu luna 80 cor. (0000) 1—5

Aviz către publ. Român.

Cunoscînd multele lipsuri ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un

Birou de informaţii

ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului român, în oricare afacere ce să ţine de Budapesta.

Fiind chiar acum timpul îmblătitului, Vă atrag atenţiunea asupra faptului, că cea mai mare fabrică din Budapesta are anul acesta prea multe batose (dube) de 720 pân' la 1000 mm. şi le-ar vinde cu preţ foarte moderat şi pe lînga garanţa mare. Vă serveşte şi cu motoare, maşini cu aburi, etc., tot cu preţ moderat. La dorinţa Vă trimite cataloage.

Dau informaţii referitor la rugările înaintate ministeriului or Curiei. Urgez rezolvarea lor şi rog rezolvare favorabilă. M jlocesc împrumuturi ieftine pe amortizare şi vînzări de moşii şi păduri Cine vrea să-şi cumpere **locomobile, motoare,** moară, **maşini de îmblătit** mînate cu locomobil, cu motor, cu cai, ori cu mâna, maşini de sămănat grîu, de cosît grîu sau iarbă, pentru adunatul fînului ori despolarea cucuruzului, plugori, etc., să-mi scrie mie, căci gratuit îi recomand fabrici de unde îşi poate cumpăra toate acestea, plătibile în rate şi cu preţuri mai ieftine ca la agenturi jidoveşti! Scopul meu este ca ţăranul Român să şi cumpere marfă bună, din mâna prima şi cu garanţă mare Să vă feriţi de firme cari nu sunt fabrici. Să vă feriţi de agenţi jidovi cari vă înşală!

Vă recomand o invenţie nouă: o morişcă cu 2 petri şi sită! mînata cu mâna care macină 100 kg. făină pe zi. Preţul e 320 cor. pe rate.

La dorinţă trimit gratuit planuri de mori şi catalog ilustrat despre toate recvizitele economice.

Cu stimă:

L. OLARIU

Budapest, II., Margit-körút 11.

(1345) 6—15.

Compactor român

executînd lucrări de compactorie, dela cele mai simple până la cele mai fine, — legături de cărţi pentru bibliotecă, broşuri, protocoale pentru cancelarii, cărţi de bănci legate în pînză, piele ori moleschin, trainic şi fin, cu vignete simple ori aurite, —

— *avem la Orăştie!* Recomandăm celor ce au biblioteci private ori a societăţilor, să se adreseze pentru compactarea cărţilor din ele, dlui ***Petru Ilieş,*** compactor în Orăştie.

„Atelierul de ţesături şi cusături româneşti“ din Orăştie (Szászváros)

dă împrumut:

pentru serate şi baluri: *porturi femeeşti:* de Orăştie, Pădureancă şi Tulgheş, pentru taxa de folosinţă a costumului cor. 10·— plus spesele de porto. *Costume de Căluşeri* pentru taxa de folosinţă a unui costum cor. 5·— plus spesele de porto.

Are de vînzare:

costume complecte port de Tulgheş à cor. 100·—

costume complecte port de Orăştie à cor. 160·—

costume complecte port de Pădureancă à cor. 120·—

Primeşte comande de tot felul şi execută după modele din Atelier.

(1134) 4

Podoaba de casă,

frumoase şi ieftine.

Potrete colorate pe sticlă şi aşezate în cadre frumoase, după ori-ce fotografie bună sau clişeu

Icoane lucrate pe sticlă în motive româneşti, cu sidef şi imitaţiuni de mărgăritare, provăzute cu cadre poleite, bronzate ori aurite cu aur veritabil (Ducatem Gold) cea mai splendidă podoabă pentru ori ce casă românească

Tabernacle-Chivoturi, cruci ripide, iconostase în miniatură ca altare de casă cu preţuri foarte ieftine execută prompt şi repede, ear comercianţilor le dă rabat corespunzător.

IOAN BACIU

artist-amator,

în Sajosolymos u. p. Nagysajó.

la 1. l. (1200) 7—12

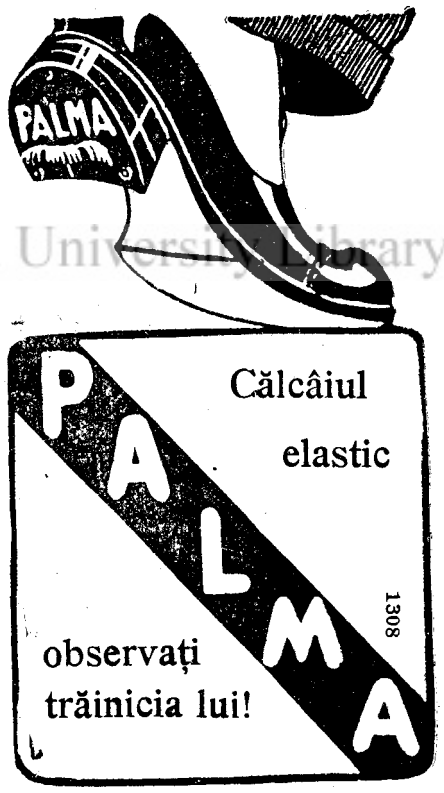

VINURI

vechi şi noi — de vîndut!

Adresaţi-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos), PETRU BENEA, căci Vă trimite numai ***vinuri bune, curate*** şi pe lîngă preţurile cele mai moderate!

Anul 1911. Vinuri vechi:

	Anul 1911	Anul 1912
Vin alb — — —	70	60
Rizling — — —	72	62
Roşu de Miniş —	1·00	90
Carbenet — —	1·10	—

Anul 1913. Vinuri noi:

Vin alb — — —	—·46
Rizling — — —	—·48
Şiller — — —	—·50

Rachie de trevere (comină) K. 1.60.
Rachie de comină, specialit. K. 2.20.

Preţurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile şi rachia să expedează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutate pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez:

PETRU BENEA,
proprietar de vii *în Siria*
Világos, (Arad m.)

(1211) 18—

Garduri, tare ieftine!

Producţie indigenă!

Fără pareche potrivit!

(1219) *Uşor de manuat!* 11—

Nenumărate scrisori de mulţumită adeverese ci

Ţesetura de drot „HUNGARIA“

e neîntrecută, distinsă!

Să face din drot răsucit. Preţul pe metrul pătrat 32 fileri şi mai mult

Să comandă numai la fabricantul

Alexandru Haidecker,

fabrică de funii de drot şi de garduri de drot în

Budapesta, VIII., Üllői-ut 48/85

Serviciu repede, favorabil şi punctues, — Catalog ilustrat gratis şi franco! —

Strămutare de local!

Pentru lucru bun garantez!

Subscrisul aduc la cunoştinţa on. public din Orăştie şi jur, că cu ziua de **24 April n. mi-am strămutat lucrătoarea de pantofărie** din strada Berăriei Nr. 8. (vis-à-vis de judecătorie), în **casele proprii** din strada **mare a Timarilor Nr. 21 b.**

Cu ocaziunea strămutării lucrătoarei mele în casele proprii, de acî încolo voiu putea face muşterilor mei **o reducere oare-care de preţ,** atît la lucru nou, cît şi la reparaturi; silindu-mă şi de-acî înainte, a-i mulţumi cu lucru bun şi trainic, ca şi până acî.

Rog şi pe mai departe binevoitorul sprigin al on. public din loc şi jur, — şi semnez

Cu teată stima

Ioan Vărmăgean,
măestru pantofar
ORĂŞTIE, Str. mare a Timarilor 21b.

(1279) 12-12

Lucru bun şi trainic!

Preţuri reduse la lucru nou şi reparaturi!

(1273) 10—

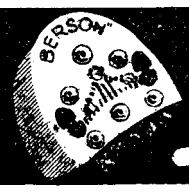

Berson

e cel mai bun cîlţeu de gumă

PDD Cluj Central University Library Cluj

CASSA DE PĂSTRARE (Reuniune) IN SĂLIŞTE

AVIZ

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte, primeşte depuneri spre fructificare

cu 5 şi 5½%

după mărimea sumei şi terminul de abzicere.

Darea de interese o plăteşte institutul.

(1042) 39—40 DIRECŢIUNEA

Nr. 899/1914. not.

Publicaţiune.

Crîşma comunală din Dridif, — constătătoare din 2 odăi de crîşmă, 1 odaie de boltă, 1 odaie de locuit, 2 cugne, 1 cămară, — să exarendează în 16 Iulie 1914 a. m., la 10 ore în localul cancelariei comunale, pe 3 ani din 1 Ianuarie 1915 începînd.

Preţul strigării 900 cor. Vadium 10%.

Condiţiunile să pot vedea în oarele oficioase la cancelaria comunală.

Dridif, în 28 Iunie 1914.

(1385) 1—1 *Primăria comunală.*

Nr. 898/1914.

Publicaţiune.

Crîşma comunală din Voila, — constătătoare din 2 odăi de crîşmă, 1 odaie de locuit, cuină, pivniţă, — să exarendează în 15 Iulie a. c., dim. la 10 ore, în localul cancelariei comunale, pe 3 ani, din 1 Ian 1915 începînd.

Preţul strigării 800 cor. Vadiu 10%.

Condiţiunile se pot vedea în oarele oficioase la cancelaria comunală.

Voila, în 28 Iunie 1914.

(1386) 1—1 *Primăria comunală.*

Cele mai bune şi de încredere:

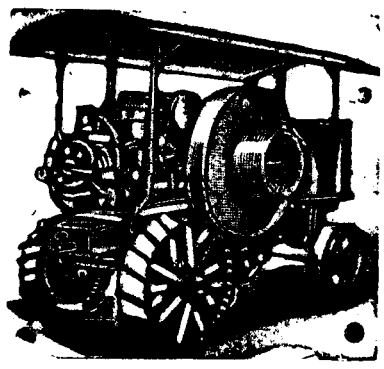

(1217 8—10)

Garnituri de îmblătit cu motor. Sfărmitoare de petri. Firez şi maşini de spălat, toate mergînd de sine!

Motoare de benzin, gaz ori oleu sugativ.

Arangieri de mori!

Pluguri cu motor, ce pot fi folosite şi la maşini de îmblătit şi transportare de poveri. —

la: KELNER & SCHANZER

Budapest, Kálmán u. 3.

Rugăm numai cereri serioase.

„Cele mai frumoase!"

Aşa să chiamă volumaşul de **poezii poporale** scoase acum de sub tipar de „Librăria Naţională" dela Orăştie, poezii alese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana".

Cei cărora vă plac poeziile poporale (şi la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpăraţi-vă această cărticică de poezii poporale şi veţi avea o neîncetată plăcere cetindu-le, căci ele sunt într'adevăr, cum le spune titula cărţii: „Cele mai frumoase"!

Preţul 60 fileri, trimise franco.

Sodal cojocar

află numai decît aplicare în cojocăria subscrisului. — Condiţie statornică. Plată potrivită, mulţumitoare!

A scrie la:

Petru Russu,
măestru cojocar în Ghelar,
(1376) 2—3 Gyalár (Hunyad m.)

ANUNŢ.

Se caută un cumpărător sau arîndaş român la o

PRĂVĂLIE

aflătoare în centrul unei comuni binesituată şi cu o circulaţie mare, provăzută cu trafică, drept de licenţă pentru beuturi şi măcelărie, etc. Viitor sigur!

Reflectanţii să se adreseze la:

(1379) 2—2 **Simion Candale,**
Szentjózsef, posta ultimă
Kisilva (Beszercze N. m.)

Căsătorie.

Un negutător romîn în etate de 27 ani, deplin sănătos, care are o prăvălie mixtă foarte vestită, în care face anual o întoarcere de 60—70.000 cor. şi cu o avere de 30.000 coroane, voind să înceapă comeciul mai în mare ar dori să se căsătorească cu o tînără fată, care să aibă atragere către comerciu şi să aibă bani 8—10.000 cori

Ofertele alăturînd fotografia, sunt a se trimite la Administraţia foii, sub deviza. „Viaţă plăcută".

(1377) 2—2

Caut pe un frate.

Subscrisul caut pe un frate al meu, cu numele Pavel Ivaneff, de naţiune Bulgar, de fel din Macedonia, comuna Prileps, — despre care nu mai ştiu nimic de 2 ani de zile.

Cel ce ar şti unde e, e rugat să-mi scrie, că va primi o cinte bună din America. Adresa mea:

Petru Ivaneff
% Reservoir Com.
San Fernando, Calif
(1383) 2—2 (M. S. America)

Dacă toate le-ai cercat

dacă în toate te-ai înşelat, atunci cumpără-ţi o sticlă de

SPIRT SĂRAT „HUNGARIA"

singurul adevărat şi singurul care la expoziţia din Paris a cîştigat cel mai mare premiu: **„Grand Prix Paris"**.

Vînzător principal:

CORNEL DEMETER,
apotecar în Orăştie.

Se capătă şi în prăvăliile mixte şi în toate farmaciile din ţară.

(1150) 23—26

Publicaţiune.

Subscrisul am de vînzare: **2 maşini de scărmănat lîna**, una sistem „Reisswolt", de mînat cu apă sau cu mâna.

Tot aci: **1 motor de benzină 2 HP**, în stare bună. Le vînd cu preţ foarte ieftin!

Adresa: **Peter Paulini,**
vopsitor.
(1378) 3—3 **Tövis, Diodi-utca 23.**

RED STAR LINE

Linia Steaua Roşie

Antwerpen-Amerika.

Vapor regulat şi direct între Antwerpen—New-York şi Antwerpen—Boston.

Vapoarele societăţii sunt:

Lapland, Finland, Kroonland, Vaterland, Zeeland, Samland, Gothland, Marquette, Menominee, Manitou.

Comunicaţie la New-York în fiecare Sîmbătă, la Boston în tot a doua Joi. Mai deaproape vă puteţi informa la

Agentura
Red Star Line
Budapest, VIII. Köztemető ut 12-a
Telefon: József 10—87 (1188) 14—16

MEDICII

recomandă ca foarte potrivit leac contra tusei

KAISER Caramele pectorale

cu cei „3 brazi".

Milioane de inşi le folosesc în contra

TUSEI

răguşelei, guturaiului, flegmei şi tusei măgăresti.

6100 de atestate autentic. de not. publ., garantează efectul sigur.

Sunt bonboane cu un gust foarte plăcut!

Se găsesc în pachete de 20 şi 40 fil., şi în doze de 40 fil.:

în Orăştie Apot. **N. VLAD.** **în Dobra** Apot. **W. UNBERATH,** şi în alte apotece. (1148) 21—48

Linia de navigaţiune Triest

Austro-Americană

Circulaţie directă de vapoare de poştă din

Triest

la

Newyork şi Canada

Biroul:

Budapest VII. Thököly-ut 2 sz.

şi la următoarele graniţe:

Csáktornya: în apropierea gării,
Fiume: Via Negozianti 5.

(1278) 14—40

„AGRICOLA", Intreprin. de maşini agricole şi motoare

BUDAPEST, V. Kóráll-utca 9.

Totfelul de uleiuri şi curele!

Ce e bun e şi ieftin!

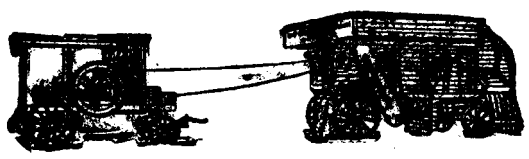

Ce e bun e şi ieftin!

Totfelul de articoli tehnici!

Motoare de oleu brut originale şvediene şi originale DIESEL, pentru instalaţiuni de mori şi pentru alte scopuri industriale. Motoare de benzin şi oleu brut pentru garnituri de trăierat, cari funcţionează în toată ţara spre deplina îndestulire a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit!

Preţuri moderate! Condiţiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulţi ani. Catalog de preţuri şi deslusiri de specialitate se dau la cerere gratuit şi franco. (1355) 5—

Corespondenţă românească!

Redactor resp.: Cornel Muntean. Editura şi tiparul Tipografiei Nouă I. Moţa, Orăştie.